

Osallistuin 5.–22. heinäkuuta Columbian yliopistossa järjestetyille tutkivan journalismin kesäkurssille.

Kurssi oli antoisa, joskin hieman epätasainen kokonaisuus. Koen ehdottomasti saaneeni kurssilta uusia työkaluja haastaviin juttuprojekteihin. Valitettavasti kurssin säännöt estävät kertomasta sisällöistä tarkasti, joten joudun tässä loppuraportissa kertomaan saamistani opeista vain yleisellä tasolla.

Kurssi kesti kolme viikkoa ja opetusta oli jokaisena arkipäivänä vähintään kahdeksan tuntia. Luennoitsijoina toimi niin ansioituneita yhdysvaltalaisia journalisteja kuin Columbian yliopiston henkilökuntaa.

Kurssipäivät olivat tiiviitä ja teemat vaihtelevia. Kävimme läpi tutkivan jutun hypoteesin muodostamista, hypoteesin testausta, erilaisia tiedonhakumenetelmiä, haastattelutekniikoita, dokumentaarisen kerronnan keinoja, datan visuaalista esittämistä, faktantarkistusta, trauman kokeneiden ihmisten kohtaamista ja kriisialueilla toimimiseen liittyviä varotoimenpiteitä. Muun muassa.

Tärkein Columbiasta mukaan tarttunut oppi on niin ilmeinen, että kiireisessä arjessa se saattaa helposti unohtua: luennoitsijat korostivat meille, että tutkivassa journalismissa on monesti kyse sinnikkyydestä. Kerta toisensa jälkeen kurssilla luennoineet toimittajat näyttivät, ettei suurtenkaan paljastusten takana monesti ole ollut muuta kuin suuri määrä työtä ja hitunen onnea. Tutkiva journalismi on haastavaa ja sen kuuluukin olla sitä: yrittäväthän tutkivat toimittajat yleensä paljastaa yhteiskunnallisesti merkittäviä asioita, joita joku pyrkii salaamaan. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että tutkiva journalismi olisi salatiedettä. Tärkeintä on, että toimittaja ei lannistu heti, kun ensimmäinen ovi suljetaan nenän edestä. Tärkeintä on miettiä, missä on takaovi.

Kurssilla luennoineet toimittajat ja kouluttajat tuntuivat jakautuvan karkeasti ottaen kahteen koulukuntaan siinä, mistä he uskoivat näitä takaovia löytyvän. Toinen puoli luennoitsijoista korosti kaikenlaisen julkisen datan roolia. Maaailma on täynnä tietoa, jota toimittajat voivat vaatia itselleen eri maiden julkisuuslakeja hyväksi käyttäen.

Toinen puoli taas korosti perinteisten ihmislähteiden käyttämistä. Tässä näkökulmassa painotettiin sitä, että data on hyödyllistä vasta sitten, kun tietää sen olemassaolosta. Tämän takia toimittajien pitäisi pystyä vakuuttamaan mahdolliset lähteensä siitä, että heidän kannattaa luottaa toimittajaan ja auttaa häntä saamaan käsiinsä tarvittavia todisteita. Monet paljastukset syntyvät vuodoista, mutta vuotoja voi edesauttaa luomalla kontakteja ihmisiin, joilla voi olla hallussaan tärkeää tietoa tai todistusvoimaisia dokumentteja.

Kurssilla haastattelutekniikasta luennoinut yksityisetsivä korosti näkevänsä erityisen paljon vaivaa siihen, miten ja missä hän lähestyy mahdollisia lähteitä. Puhelimen sijaan etsivä kertoi usein turvautuvansa perinteiseen jalkatyöhön. Arkaluonteisissa asioissa turvallisin ja rauhallisin paikka synnyttää luottamus voi monesti olla ihmisten omissa kodeissa, joten yksityisetsivä kertoi tehneensä projekteja, joissa hän lähestyi kaikkia lähteitään heti ensimmäisestä kerrasta lähtien puhelimen sijaan koputtamalla heidän oveensa. Tällaista asennetta kaivattaisiin mielestäni lisää myös

suomalaisiin medioihin.

Kurssin heikoin puoli oli ajoittain ilmennyt amerikkakeskeisyys. Jotkut luennoitsijoista eivät ottaneet huomioon sitä, että kurssin 14 opiskelijasta vain yksi oli Yhdysvalloista. Esimerkiksi ainoastaan Yhdysvaltoja käsittelevien tietokantojen käytön opiskelu tuntui turhauttavan monia kurssin opiskelijoista. Lopulta näiden vähemmän hyödyllisten luentojen määrä oli kuitenkin onneksi melko pieni, joten kokonaisarvosanakseen kurssi saa hyvän. Olen jo nyt huomannut, että kurssin opeista on apua työssäni.

Asenteen ja konkreettisten työkalujen lisäksi kurssista on paljon hyötyä myös sieltä saatujen verkostojen vuoksi. Kurssin jälkeen minulla on 13 uutta tutkivasta journalismista kiinnostunutta kollegaa eri puolilla maailmaa. Oli myös erittäin mielenkiintoista käydä vierailulla New York Timesin toimituksessa.

Haluan kiittää Helsingin Sanomain Säätiötä apurahasta ja sen tarjoamista opeista ja kokemuksista! Aion välittää kurssilla oppimiani taitoja ja tietoa eteenpäin toimituksessani.

Lari Malmberg